

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Họ và tên: Lý Quốc Biên

Đề tài: Nghiên cứu giải pháp phát triển thể chất cho học sinh tiểu học Thành phố Hà Nội

Thuộc ngành: Giáo dục học

Mã ngành: 9140101

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS. TS. Trần Tuấn Hiếu

2. TS. Phạm Thị Thanh Hương

Cơ sở đào tạo: Viện Văn hoá, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam

NỘI DUNG TRÍCH YẾU

1. Mục đích và đối tượng nghiên cứu.

1.1. Mục đích nghiên cứu:

Thông qua nghiên cứu cơ sở lý luận và khảo sát thực tiễn, luận án làm rõ được thực trạng những yếu tố tác động đến sự phát triển thể chất của HS tiểu học TP Hà Nội. Từ đó lựa chọn và thực nghiệm một số giải pháp nhằm phát triển thể chất cho HS tiểu học TP Hà Nội.

1.2. Đối tượng nghiên cứu:

* Đối tượng nghiên cứu chính của luận án là các giải pháp phát triển thể chất cho HS tiểu học TP Hà Nội

* Khách thể nghiên cứu bao gồm các chuyên gia, nhà khoa học, cán bộ quản lý, GV và HS liên quan đến các vấn đề nghiên cứu của luận án, bao gồm:

- Khách thể phỏng vấn: Chuyên gia Viện Văn hoá, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, cán bộ quản lý Bộ Giáo dục và Đào tạo, Sở Giáo dục và đào tạo Hà Nội, các Phòng Giáo dục và các nhà trường tiểu học, giảng viên các trường thể thao, trường sư phạm TDDT, GV tại một số trường tiểu học TP Hà Nội.

- Khách thể khảo sát và thực nghiệm: Tổng số 1429 HS từ lớp 1 đến lớp 5 thuộc các trường tiểu học thuộc địa bàn TP Hà Nội, trong đó:

2. Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng.

2.1. Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu

Phương pháp này chủ yếu dùng để hệ thống hoá các kiến thức có liên quan đến lĩnh vực nghiên cứu, hình thành cơ sở lý luận về vấn đề nghiên cứu, đề xuất giả thuyết khoa học, xác định mục đích và nhiệm vụ, nội dung nghiên cứu. Đồng thời được sử dụng để kiểm chứng và so sánh với những số liệu đã thu thập được trong quá trình nghiên cứu. Các tài liệu tham khảo

chủ yếu được thu thập từ các nguồn khác nhau như thư viện Viện Văn hoá, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam, thư viện Quốc gia, các thư viện trên nền tảng trực tuyến, các website chính thống và các tư liệu riêng của cá nhân liên quan đến lĩnh vực nghiên cứu. Tổng số tài liệu tham khảo là 140, trong đó có 81 tài liệu tiếng Việt, 54 tài liệu tiếng Anh, 02 tài liệu Tiếng Nga, 03 trang Web.

2.2. Phương pháp phỏng vấn

Được sử dụng để tham khảo ý kiến các khách thể khảo sát về các vấn đề thuộc lĩnh vực nghiên cứu của luận án (xác định các yếu tố ảnh hưởng và tiêu chí đánh giá thể chất HS; đánh giá thực trạng hoạt động GDTC trong và ngoài nhà trường; xác định nhóm giải pháp trước khi tiến hành thực nghiệm; thu thập các thông tin phản hồi sau thực nghiệm); Bao gồm phỏng vấn gián tiếp thông qua phiếu hỏi nhằm thu thập thông tin, dữ liệu cần thiết trong quá trình nghiên cứu.

2.3. Phương pháp quan sát sư phạm

Sử dụng để thu nhận thông tin độc lập thông qua quá trình quan sát, theo dõi các hoạt động của khách thể khảo sát. Cụ thể là quan sát thái độ, hành vi, kết quả học tập của HS; quan sát phương pháp tổ chức của GV trong giờ học/tập luyện nhằm có những nhận định phục vụ cho mục tiêu của khảo sát bao gồm: thời gian trong một giờ học GDTC và các buổi tập ngoại khóa; quá trình vận động trong giờ học GDTC của HS nhằm xác định thời gian, mức độ hứng thú của HS trong buổi tập; phương pháp, phương tiện, cách thức tổ chức buổi tập được sử dụng trong giờ học của GV

2.4. Phương pháp kiểm tra y học

Phương pháp này được sử dụng nhằm mục đích xác định các chỉ tiêu, các test y học để đánh giá mức độ phát triển thể chất về hình thái, chức năng các cơ quan trên khách thể nghiên cứu nhằm thu thập các thông tin, chỉ số trước và sau thực nghiệm qua đó có những nhận định, tổng hợp và đánh giá mức độ tác động của các nhóm giải pháp đem lại sau thực nghiệm. Các test được sử dụng trong quá trình nghiên cứu bao gồm: Chiều cao đứng (cm), Cân nặng (kg), Chỉ số BMI (kg/m²)

2.5. Phương pháp kiểm tra sư phạm

Phương pháp này được sử dụng nhằm mục đích xác định các chỉ tiêu, các test sư phạm đánh giá khả năng thực hiện các vận động của HS theo các dạng bài tập, động tác theo quy định trên khách thể nghiên cứu nhằm thu thập các thông tin, chỉ số trước và sau thực nghiệm qua đó có những nhận định, tổng hợp và đánh giá mức độ tác động của các nhóm giải pháp đem lại sau thực nghiệm. Các test được sử dụng trong quá trình nghiên cứu dựa trên hệ thống các bài test nhằm đánh giá tiêu chuẩn rèn luyện thân thể (theo Quyết định 53/2008 của Bộ Giáo dục và Đào tạo) bao gồm: Lực bóp tay thuận, Nằm ngửa gập bụng, Bật xa tại chỗ, Chạy 30m xuất phát cao (giây), Chạy con thoi 4x10m, Chạy tùy sức 5 phút

2.6. Phương pháp phân tích dữ liệu theo mô hình Swot

Mô hình SWOT là kỹ thuật để phân tích và xử lý kết quả nghiên cứu để tìm ra những điểm mạnh, điểm yếu, thời cơ và thách thức của vấn đề nghiên cứu, làm cơ sở đề xuất các giải pháp nhằm phát triển thể chất cho HS tiểu học TP Hà Nội trong quá trình nghiên cứu luận án. Kết quả phân tích SWOT chưa phải là kết quả cuối cùng, mà là một bước trung gian quan trọng, đóng vai trò là cơ sở và đủ tin cậy để đề xuất ban đầu 08 giải pháp tiềm năng. Trên cơ sở đó tiếp tục sàng lọc, kiểm định thông qua phương pháp phỏng vấn chuyên gia và phân tích thống kê (Cronbach's Alpha, EFA) để lựa chọn ra 06 giải pháp cuối cùng đưa vào xây dựng nội dung chi tiết và tổ chức thực nghiệm.

2.7. Phương pháp thực nghiệm

Sử dụng phương pháp này nhằm đánh giá một số nội dung liên quan đến thực trạng và kết quả thực hiện các giải pháp thông qua các chỉ số. Đánh giá dựa trên kết quả thực hiện nhằm xem xét tính phù hợp, hiệu quả và tác động của các giải pháp

* Khách thể thực nghiệm là 953 HS thuộc 4 trường tiểu học trên địa bàn, bao gồm: trường tiểu học Khương Thượng (KT), Trung Tự (TrT) phường Kim Liên đại diện cho khối trường khu vực thành thị; trường tiểu học Hà Hồi (HH) xã Hồng Vân, trường tiểu học An Phú (AP) xã Mỹ Đức đại diện cho khối trường khu vực nông thôn. Khách thể thực nghiệm/ĐC của các trường trong diện thực nghiệm được lựa chọn ngẫu nhiên theo danh sách lớp. Các điều kiện, đặc điểm về CSVC, GV, HS trong các nhóm trường này được đánh giá tương đối đồng đều. Tổng số khách thể thực nghiệm là 953 HS (444 Nữ và 509 Nam)

* Địa điểm thực nghiệm:

- Việc đo, đánh giá kết quả đầu ra, đầu vào trước và sau thực nghiệm được triển khai tại 04 trường trong diện nghiên cứu. Việc tổ chức thực nghiệm giải pháp tại trường tiểu học Trung Tự và An Phú. Việc tổng hợp, xử lý số liệu, phân tích đánh giá kết quả được triển khai tại Viện Văn hóa, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam và Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

* Thời gian thực nghiệm các giải pháp được triển khai trong năm học 2023-2024 (Từ tháng 9/2023 - đến tháng 05/2024). Trong đó:

* Hình thức thực nghiệm: Trong phạm vi và điều kiện nghiên cứu, luận án sử dụng hình thức thực nghiệm so sánh song song khách thể nghiên cứu

* Công cụ thực nghiệm:

Luận án sử dụng các bộ công cụ/bài test liên quan để thực hiện các nội dung thực nghiệm. Bộ công cụ/bài test có nội dung tương đương nhau giữa đầu vào và đầu ra sau thử nghiệm nhằm đánh giá mức độ thay đổi về nhận định cũng như mức độ thay đổi về thể trạng của HS trước và sau thực nghiệm, bao gồm:

- Các Bài test chỉ số cơ thể và chỉ số thể lực: Chiều cao, cân nặng, Lực bóp tay thuận;

Nằm ngửa gập bụng; Bật xa tại chỗ; Chạy 30m xuất phát cao; Chạy con thoi 4x10m; Chạy tuý sức 5 phút

- Tài liệu thực nghiệm: Các tài liệu tập huấn và thiết bị, đồ dùng dạy học tự làm

- Phiếu quan sát và nhật ký thực hành: Dùng để ghi chép, theo dõi hàng tuần về ý thức, mức độ tham gia, hứng thú, sự tiến bộ HS trong thời gian thực nghiệm.

- Bộ phiếu khảo sát: Bộ phiếu hỏi đánh giá mức độ thay đổi về nhận thức, thái độ, hành vi của HS liên quan đến nội dung thực nghiệm sau thực nghiệm

2.8. Phương pháp toán học thống kê

Được sử dụng trong việc phân tích và xử lý các số liệu thu thập được trong quá trình nghiên cứu của luận án. Trong quá trình xử lý các số liệu nghiên cứu của luận án, các tham số đặc trưng và các công thức toán học thống kê truyền thống được sử dụng từ các tài liệu chuyên môn phục vụ công tác nghiên cứu khoa học TDDT như: “Đo lường thể thao”, “Những cơ sở của toán học thống kê”, “Phương pháp thống kê trong TDDT”... Các tham số đặc trưng mà luận án quan tâm bao gồm các tham số thống kê như trung bình cộng, độ lệch chuẩn, hệ số biến sai, so sánh trung bình cộng của 2 mẫu, tác động chéo giữa các kết quả thu được...

3. Các kết quả chính và kết luận.

3.1. Các kết quả chính

Các kết quả chính của luận án được khái quát như sau:

Thứ nhất, nghiên cứu đã xác định được chín yếu tố ảnh hưởng và hai nhóm tiêu chí đánh giá sự phát triển thể chất của học sinh tiểu học. Kết quả khảo sát cho thấy xuất hiện những biểu hiện ban đầu của hồ sơ thể lực mang đặc trưng đô thị. Nhìn chung, thể chất của học sinh phát triển tương đối phù hợp với các quy luật sinh học và tâm lý lứa tuổi, đạt mức trung bình theo các tiêu chuẩn quốc gia. Tuy nhiên, vẫn còn tồn tại những hạn chế nhất định ở các chỉ số hình thái cũng như sự phát triển chưa đồng đều của một số tổ chất thể lực, đặc biệt là sức bền.

Thứ hai, trên cơ sở phân tích lý luận và đánh giá thực tiễn, luận án đã lựa chọn sáu giải pháp thuộc hai nhóm, trong đó ba giải pháp thuộc nhóm đổi mới nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức giáo dục được triển khai thực nghiệm. Kết quả phân tích so sánh trước và sau can thiệp cho thấy việc áp dụng đồng bộ các giải pháp này có mối liên hệ với những chuyển biến tích cực ở học sinh, thể hiện ở nhận thức, thái độ, hành vi học tập môn Giáo dục thể chất; kiến thức và thói quen liên quan đến sức khỏe; cơ hội tham gia các hoạt động vận động; cũng như sự cải thiện ở một số chỉ số phát triển thể chất, so với nhóm đối chứng và các mốc tham chiếu.

Thứ ba, một đóng góp đáng chú ý của luận án là việc thiết kế và triển khai mô hình can thiệp tích hợp gồm ba hợp phần có mối quan hệ gắn kết: đổi mới phương pháp dạy học môn Giáo dục thể chất, lồng ghép giáo dục dinh dưỡng và đa dạng hóa hoạt động thể thao ngoài

khóa. Kết quả thực nghiệm cho thấy hiệu quả can thiệp chủ yếu hình thành từ sự tương tác và tác động cộng hưởng giữa các hợp phần trong mô hình, hơn là từ từng giải pháp riêng lẻ.

3.2 Kết luận

Luận án đã cung cấp thêm bằng chứng thực nghiệm góp phần khẳng định tính phù hợp và khả thi của cách tiếp cận giáo dục sức khỏe học đường tích hợp trong việc thúc đẩy phát triển thể chất cho học sinh tiểu học trong bối cảnh đô thị tại Việt Nam. Các kết quả nghiên cứu cho thấy những can thiệp mang tính phối hợp, đồng thời tác động đến thái độ, kiến thức, hành vi và cơ hội vận động, có thể góp phần hướng tới sự phát triển thể chất cân đối và bền vững hơn cho học sinh.

Trong phạm vi nghiên cứu, mô hình giải pháp do luận án đề xuất cho thấy tiềm năng áp dụng và điều chỉnh phù hợp tại các trường tiểu học có điều kiện giáo dục và bối cảnh tương đồng, qua đó gợi mở những hàm ý thực tiễn cho hoạt động giáo dục thể chất và thúc đẩy sức khỏe học đường ở Việt Nam.

Người hướng dẫn khoa học

Nghiên cứu sinh

PGS. TS. Trần Tuấn Hiếu

TS. Phạm Thị Thanh Hương

Lý Quốc Biên

